

ZÁPIS JMEN KORPORACÍ VE JMENNÉM A VĚCNÉM ZPRACOVÁNÍ (I., II, III.)

Poznámka

Tento dokument je **souhrnem tří původních materiálů** vytvořených v letech 2001-2003. Používaly se jako **české interpretace** tehdy platných **pravidel AACR2R** zejména v oblasti tvorby korporativního záhlaví. **Většina ustanovení a příkladů** v těchto materiálech zůstala **platná i po přechodu na pravidla RDA**. Ty, které byly v rozporu s pravidly RDA, byly (při **revizi v r. 2025**) opraveny nebo byly z materiálů odstraněny.

Obsah

ZÁPIS JMEN KORPORACÍ VE JMENNÉM A VĚCNÉM ZPRACOVÁNÍ I.....	3
Úvod.....	3
Komentář k "formalizaci" korporativního záhlaví.....	3
OBECEŇ.....	4
Zápis jmen korporací popsaných pod geografickým jménem (geografické jméno jako vstupní prvek).....	5
Zápis jmen mezinárodních korporací, používaných v českém prostředí, pod českou obecně užívanou formou.....	5
Zápis jmen korporací složených z iniciál.....	6
Stručná forma jména korporace.....	6
POUŽITÍ KVALIFIKÁTORU V KORPORATIVNÍM ZÁHLAVÍ.....	7
Obecně.....	7
Typy kvalifikátorů.....	7
Obecné kvalifikátory.....	7
Jména zemí, států, provincií atd. jako kvalifikátory.....	8
Lokální jména míst.....	9
Instituce jako kvalifikátory.....	9
Rok (roky) jako kvalifikátory.....	9
Jména korporací zapsaná vždy s kvalifikátorem místa.....	10
Galerie.....	10
Knihovny.....	10
Muzea.....	10
Nemocnice.....	10
Školy (základní, střední).....	11
Příklady převzatých jmen zahraničních korporací v selekčních údajích.....	11
ZÁPIS JMEN KORPORACÍ VE JMENNÉM A VĚCNÉM ZPRACOVÁNÍ II.....	12
Podřízené a související korporace zapsané v podřízeném vztahu.....	12
Typ 1. Jméno, obsahující slovo, které jasně určuje, že korporace je částí jiného celku	

(např. odbor, oddělení, divize, sekce, katedra, pobočka, závod).....	12
Typ 2. Jméno, které obsahuje slovo, obvykle vyjadřující administrativní podřízenost (např. výbor, komise, diecéze) za předpokladu, že jméno nadřazené korporace je nezbytné pro identifikaci podřízené korporace.....	12
Typ 3. Jméno, které je obecnou charakteristikou, nebo je pouze geografickým, chronologickým, číselným nebo písmenným vyjádřením podřízenosti vůči mateřské korporaci.....	13
Typ 4. Jméno, které nevyjadřuje, že jde o korporaci (např. umělecké sbírky).....	13
Typ 5. Jméno univerzitní fakulty, školy, katedry, univerzitní koleje, laboratoře atd., které pouze označuje určité studijní oblasti.....	13
Typ 6. Jméno, které obsahuje celé jméno nadřazené korporace nebo příbuzné korporace.....	13
Podzáhlaví zapsané přímo nebo nepřímo.....	15
Státní orgány/organizace a státní činitelé.....	15
Typ 1. Organizace se jménem obsahujícím slovo, které jasně určuje, že organizace je částí jiného celku (např. odbor, oddělení, divize, sekce, pobočka).....	16
Typ 2. Organizace se jménem obsahujícím slovo, které obvykle vyjadřuje administrativní podřízenost v terminologii, týkající se státní správy/samosprávy (např. výbor, komise, úřad), za předpokladu, že je třeba jméno státu/správního celku uvést pro identifikaci organizace.....	17
Typ 3. Organizace se jménem, vyjadřujícím obecnou charakteristiku nebo pouze geografické, chronologické číselné nebo písmenné označení složky státní moci či jedné z jejích organizací zapsaných v podřízeném vztahu.....	18
Typ 4. Organizace se jménem, které nevyjadřuje, že jde o korporaci a neobsahuje jméno státního/správního celku.....	18
Typ 5. Ministerstvo.....	18
Typ 6. Zákonodárný orgán.....	18
Typ 7. Soud.....	18
Typ 8. Hlavní složky ozbrojených sil státu.....	18
Typ 9. Hlava státu nebo hlava státního/správního celku.....	19
Typ 10. Velvyslanectví, konzuláty atd.....	19
Typ 11. Delegace v mezinárodním nebo mezivládním orgánu.....	19
Podzáhlaví zapsané přímo nebo nepřímo.....	19
ZÁPIS JMEN KORPORACÍ VE JMENNÉM A VĚCNÉM ZPRACOVÁNÍ III.....	22
Jména budov/objektů.....	22
a) Kláštery.....	22
b) Kostely.....	22
c) Hrady, zámky.....	23
d) Koncentrační tábory.....	23
e) Letiště.....	23
f) Nádraží.....	24
Korporace v podřízeném vztahu a související korporace.....	24

ZÁPIS JMEN KORPORACÍ VE JMENNÉM A VĚCNÉM ZPRACOVÁNÍ I.

Úvod

Materiál, týkající se zápisu jmen korporací ve jmenném a věcném zpracování připravila Pracovní skupina pro jmenné zpracování a Pracovní skupina pro věcné zpracování dokumentů při Národní knihovně České republiky.

Materiál přináší českou interpretaci ke kapitole 23 AACR2R Geografická jména a kapitoly 24 AACR2R Korporativní záhlaví tak, aby katalogizátoři, zabývající se jmennou a věcnou katalogizací, mohli používat jednotnou formu selekčních údajů. **V žádném případě nenahrazuje ustanovení daná AACR2R.**

Komentář k "formalizaci" korporativního záhlaví

Jednou z příčin dlouhého vyjednávání o podobě autoritních záhlaví pro korporace bylo v roce 1997 prvotní chybné rozhodnutí o formalizaci (viz materiál AACR2R/UNIMARC, České interpretace. Část 2), které vzešlo z tehdejšího nepochopení AACR2 a zavedlo jednání na čas do slepých uliček. Toto rozhodnutí bylo při následujícím jednání pracovní skupiny v roce 1998 znovu prověřováno z pohledu AACR2, pracovní skupina však nakonec nedospěla k jednoznačnému rozhodnutí - Národní knihovna ČR (dále NK) se přiklonila k doporučením AACR2R a praxi Library of Congress (viz materiál Dodatek k instrukci o používání kvalifikátorů u jmen korporací při jmenném a věcném zpracování (Interní směrnice NK ČR z roku 1998), navíc přislíbila zajistit použitelný pramen pro ověřování korporativních záhlaví, jehož převedení do strojem čitelné podoby ve formátu UNIMARC/Autority by dalo vzniknout základu národních autorit pro korporace.

Krajské knihovny se, alespoň podle tehdejšího vyjádření, rozhodly setrvat u formalizace do té doby, než bude možné využívat soubor národních autorit.

V roce 1999 NK poté, co absolvovala pátrání po vhodných tištěných i elektronických zdrojích a poté, co v praxi bez úspěchu testovala nejslibnější databázi – databázi Statistického úřadu RES, od dalšího hledání zdroje, jež by poskytl ucelený soupis českých korporací, upustila. Vrátila se zpět k AACR2R, k pravidlu 24.2 a praxi přebírání formy jména z popisované publikace s využitím dalších pramenů podle pravidla 24.2D.

V tomto stadiu by snad bylo rozumné hledání "rychlejších cest" ukončit. Soubor autorit ČR však vzniká za odlišných podmínek než obdobný soubor Library of Congress. Americký soubor vznikal kontinuálně desítky let, po tuto dobu platily sice různé verze AACR, nicméně verze se stejným základem. Knihovně v ČR jde o to, aby byl základ tohoto souboru vybudován rychleji, aby z něj mohly co nejdříve přebírat záhlaví (a ta mohla být alespoň v některých frekventovaných případech korporací revidována shora, bez přímé vazby na publikace korporace či rozporné příručkové prameny). Přitom se knihovny snaží co nejlépe vyhovět AACR2, k jejichž dodržování se hlásí na národní i mezinárodní úrovni.

NK chce vyjít vstříc zájmu o rychlejší budování souboru autorit, proto učinila ústupek takovým směrem, který se v některých případech může projevit jako formalizace.

Jediným způsobem, který se dnes jeví jako schůdný, je stanovení preferované formy jména korporací určitých kategorií. Z praxe víme, že variantní podoba jména se nejčastěji vyskytuje u omezeného počtu kategorií korporací, jako modelový příklad lze uvést:

Státní vědecká knihovna Kladno vs. Státní vědecká knihovna v Kladně

Abychom se vyhnuli povinnosti zkoumání jména z publikace či hledání jména preferovaného v příručkách, doporučila NK zvolení první formy jména (výhodou je místní jméno v nominativu). Místní jméno Kladno se zde považuje za součást jména, a tedy i vstupního prvku (i vzhledem k existující druhé podobě), nepředpokládáme, že by se jméno Státní vědecká knihovna vyskytovalo na titulní stránce samostatně bez uvedení místa. Během schvalovacího řízení přicházely četné připomínky nesouhlasící s podobou zápisu *\$aStátní vědecká knihovna Kladno*, rozhodnutí o formě jména korporace bylo tedy nakonec ponecháno na hlasování členů Rady pro katalogizační politiku, ve kterém zvítězila varianta *\$aStátní vědecká knihovna (Kladno, Česko)*. Tento postup byl aplikován u omezeného množství kategorií českých korporací, v prvním návrhu byly v rámci těchto kategorií stanoveny ojedinělé výjimky z pravidla, které však schvalováním neprošly.

JMÉNA KORPORACÍ

(AACR2R kapitola 21 Volba selekčních údajů, kapitola 23 Geografická jména, kapitola 24 Korporativní záhlaví)

OBECNĚ

Forma jména korporací v selekčních údajích jmenného i věcného popisu je shodná.

Pro ověření jmen zahraničních korporací se využívá **soubor autorit Kongresové knihovny (LC Names)**.

Při přejímání jména korporace je třeba věnovat zvláštní pozornost transliteraci.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat též **kvalifikátorům**, které je v řadě případů nutno přeložit do češtiny.

Příklad:

LC: *World Trade Union Congress (2nd : 1949 : Milan, Italy)*

NK ČR: *World Trade Union Congress (2. : 1949 : Milán, Itálie)*

Pokud nelze z LC převzít vhodnou formu jména korporace, použije se pro záhlaví jméno korporace uvedené v publikaci (viz pravidlo 24.2D AACR2R).

Na odlišné formy jmen se důsledně vytvářejí odkazy.

Zápis jmen korporací popsaných pod geografickým jménem (geografické jméno jako vstupní prvek)

(AACR2R, 23.2A)

Zvolí se obecně užívaná **česká forma** místního jména. Tato forma jména se řídí zeměpisnými slovníky či jinými příručkovými prameny, vydanými v česky mluvících zemích.

Doporučené příručkové prameny:

- Obce České republiky : malý lexikon. Praha : Český statistický úřad, 1996. 125 s. Česká statistika. Ř. 24.
- Číselník zemí. 1. vyd. Praha : Český statistický úřad, 1993. 106 s.
- Geografický místopisný slovník světa. 1. vyd. Praha : Academia, 1993. 924 s.
- LIŠČÁK, Vladimír, PÁCL, Pavel a FOJTÍK, Pavel. Státy a území světa. 2., aktualiz., přeprac. a rozšíř. vyd. Praha : Libri, 1998. 1095 s.
- Všechno o zemi : místopisný průvodce světem. Vyd. 1. Praha : Reader's Digest Výběr, 1998. 768 s.

Příklady:

Česko*, *Francie, Itálie, Velká Británie, Španělsko, Londýn, Paříž*

*Vstupní prvek v korporativním záhlaví v případě popisu pod geografickým jménem pro Českou republiku:

do roku 1918	Česko
1918-1968	Československo
1968-1992	Československo
	Česko (Československo) Slovensko (Československo)
	<i>pro korporace s působností pro ČR nebo SR</i>
od 1993	Česko

Zápis jmen mezinárodních korporací, používaných v českém prostředí, pod českou obecně užívanou formou

(AACR2R, 24.3A, 24.3C.2)

Jestliže se jméno **korporace historického nebo mezinárodního charakteru** ustálilo v české formě v české jazykové oblasti, zapíše se obecně **užívaná česká forma** jména této korporace.

Příklady:

*Evropské společenství
Organizace spojených národů
Světová zdravotnická organizace*

*Světová organizace duševního vlastnictví
Světová poštovní unie
Všeobecná dohoda o clech a obchodu*

*Světová obchodní organizace
Rada vzájemné hospodářské pomoci*

*Katolická církev
Jezuité
Františkáni*

Poznámka: V tomto materiálu se v příkladech zápisu korporativního záhlaví používá ve většině případů pouze forma \$a..., je tím však míněn shodný zápis jména korporace pro vstupní prvek ve jmenném i věcném popisu, tedy v poli 11X (71X) a 61X.

Příklad:

\$aOrganizace spojených národů

Jména **podřízených složek** těchto korporací, pro které **neexistuje obecně užívaná česká forma jména**, se zapisí **v úředním jazyce korporace**, event. v anglické formě, event. v jazyce dokumentu.

Příklad:

\$aOrganizace spojených národů.\$bSub-commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities

Zápis jmen korporací složených z iniciál

(AACR2R, 24.1A)

Je-li jméno korporace složeno z iniciál, zapisí se podle příslušného pravidla. Za vícepísmennou zkratku se připojí mezera.

Příklad:

\$aPh. D. Associates

Stručná forma jména korporace

- a) Dává-li korporace na titulní stránce přednost stručné formě jména (včetně akronymů a iniciálových zkratk), zapisí se korporace pod touto stručnou formou.

Příklad:

\$aAslib

\$aČedok

- b) Volba jména korporace v případě, kdy jsou v hlavním prameni popisu uvedeny dvě formy jména korporace – stručná forma (iniciálová zkratka, akronym) i úplná forma *(AACR2R, 24.2D)*.

S ohledem na interpretaci LC se v případech iniciálových zkratk typu: VŠCHT, SKIP, IFLA, ČVUT, VŠE apod. doporučuje dávat přednost úplné formě jména.

Příklad:

\$aSvaz knihovníků a informačních pracovníků

nikoli

\$aSKIP

[Akronym = zkratkové vlastní jméno vzniklé spojením začátečních písmen několika slov, např. Čedok Iniciálová zkratka = zkratka, vytvořená z iniciál, tj. počátečních velkých písmen slov, např. SKIP, VŠE]

Na odlišné formy jmen se důsledně vytvářejí odkazy.

POUŽITÍ KVALIFIKÁTORU V KORPORATIVNÍM ZÁHLAVÍ

Použití kvalifikátorů v korporativním záhlaví, jejich formalizace a způsob zápisu ve formátu UNIMARC (*AACR2R 24.4, 24.7B, 24.8B*)

Obecně

Kvalifikátory se podle AACR2R používají v omezené míře, a to pouze jako **rozlišující prvek u více korporací**, jejichž názvy nejsou jedinečné, v situacích, které nejsou pro uživatele jednoznačné, nebo u korporací, jejichž jméno nevyjadřuje, že jde o korporaci.

Typy kvalifikátorů

Obecné kvalifikátory

Pokud jméno nevyjadřuje, že jde o korporaci, připojí se obecné označení v českém jazyce, které se zapíše do pole 61X a 11X (71X) do kulaté závorky, v nezkráceném tvaru, a s malým počátečním písmenem (*tj. nepoužívá se pravidlo AACR2R, A.2D1*).

Obecné kvalifikátory se tedy uvádějí **v případě nutnosti, není-li z názvu zřejmé, že se jedná o korporaci**, či je-li **jméno zaměnitelné**, např. s personálním jménem, geografickým jménem, unifikovaným názvem či věcným termínem.

Údaje, přinášející podrobnější informace, se uvádějí ve vysvětlující poznámce v rámci autoritního záznamu.

Příklady:

\$aApollo 11(kosmická loď)

\$aŠmeral (firma)

\$aRubikon (umělecká skupina)

S ohledem na katalogizační praxi doporučujeme v případě korporací, jež mají **charakter skupin hudebního, výtvarného či jiného uměleckého typu**, použití rozlišujících kvalifikátorů ve formě *"hudební skupina"* a pro ostatní typy uvedených korporací *"umělecká skupina"*.

Je-li nutné uvádět u jednoho vstupního prvku **zároveň obecný kvalifikátor** (tj. kvalifikátor vysvětlující tento vstupní prvek po obsahové stránce) i **kvalifikátor místa**, zapisují se **oba do jedné kulaté závorky**, obecný kvalifikátor se uvádí v pořadí jako první.

Interpunkce: kvalifikátory stejného druhu se oddělují čárkou, kvalifikátory různého druhu se oddělují dvojtečkou s oboustrannou mezerou.

Příklad:

\$aABC (politická strana : Kuba)

Jména zemí, států, provincií atd. jako kvalifikátory

"Má-li korporace charakter národní, státní, provinciální atd., připojte jméno země, státu, provincie atd., ve které se korporace nachází" (*AACR2R, 24.4C2*).

Používá se **obecně užívaná česká forma místního jména**.

Pro státní útvary na území dnešní České republiky (ve všech dějinných obdobích i pro současnost) se používá kvalifikátor Česko.

Příklady:

\$aRepublikánská strana (Česko)

\$aRepublikánská strana (Slovensko)

Poznámka: Ve většině případů se kvalifikátor místa (konvenční jméno země) u politických stran uvádět nemusí, protože jejich názvy se uvádějí v originále, případně je vlastní jméno součástí názvu, proto k záměně jmen nedochází.

Příklady:

\$aObčanská demokratická aliance

\$aSozialdemokratische Partei Deutschlands

\$aAustralian Labor Party

"Nedostačuje-li takový kvalifikátor k identifikaci korporace nebo je-li nevhodný (jako v případech národních, státních, provinciálních korporací atd., univerzit se stejným jménem ve stejné zemi, státě, provincii atd.), postupujte podle příslušných instrukcí v (*AACR2R, 24.4C2-24.4C7*).

Toto pravidlo platí i v případě národních knihoven, jejichž názvy jsou identické nebo snadno zaměnitelné, jsou tedy zapsány ve shodném nebo příbuzném jazyce a označení lokality není součástí názvu (např. v zemích, kde úředním jazykem je francouzština, slovanské jazyky).

Poznámka: Pokud je označení státu součástí údaje na pozici vstupního prvku, kvalifikátor místa se nepoužívá

Příklady:

\$aAkademie věd České republiky

\$aNárodní knihovna České republiky
\$aBibliothèque nationale de France
\$aČesko.\$b Ministerstvo zahraničních věcí

Lokální jména míst

"V případě jakékoli korporace připojte jméno místa, ať se jedná o jurisdikci či nikoli, které je obvykle se jménem korporace spojováno, pokud jméno instituce, datum korporace nebo jiné označení (AACR2R, 24.4C5-24.4C7) nezajišťuje její lepší identifikaci." (AACR2R, 24.4C3)

Příklady podobného nebo shodného jména, kdy by mohlo dojít k záměně:

\$aKlášter dominikánů (Plzeň, Česko)
\$aKlášter dominikánů (Jablonné v Podještědí, Česko)
\$aKlášter dominikánů (Uherský Brod, Česko)
\$aKostel sv. Michala (Staré Město, Praha, Česko)
\$aKostel sv. Michala (Malá Strana, Praha, Česko)

Korporace, součástí jejíhož názvu je místní jméno, které si neuchovalo lokační funkci a pouze spoluvytváří firemní značku, nepovažuje se za dostatečně identifikovanou a místní jméno se proto v kvalifikátoru uvádí.

Příklady:

\$aHotel Praha (Beroun, Česko)
\$aHotel Praha (Brno, Česko)

Instituce jako kvalifikátory

"Připojte jméno instituce namísto jména místa, pokud jméno instituce je obvykle spojováno se jménem korporace. Uveďte jméno instituce ve formě a v jazyce použitých pro záhlaví" (AACR2R, 24.4C5).

Rok (roky) jako kvalifikátory

"Jestliže bylo jméno používáno dvěma či více korporacemi, které nelze rozlišit pomocí jména místa, připojte rok založení nebo léta existence korporace" (AACR2R, 24.4C6).

Příklady:

\$aScientific Society of San Antonio (1892-1894)
\$aScientific Society of San Antonio (1904-)

Jména korporací zapsaná vždy s kvalifikátorem místa

Jedná se o tyto typy českých korporací:

- galerie
- knihovny
- muzea
- nemocnice
- školy (základní, střední)

Galerie

Příklady:

\$aGalerie moderního umění (Hradec Králové, Česko)

\$aNárodní galerie (Praha, Česko)

\$aOblastní galerie Vysočiny (Jihlava, Česko)

\$aZápadočeská galerie (Plzeň, Česko)

Knihovny

Příklady:

\$aKnihovna Karla Dvořáčka (Vyškov, Česko)

\$aMasarykova veřejná knihovna (Vsetín, Česko)

\$aMěstská knihovna (Praha, Česko)

\$aMístní lidová knihovna (Uhřetěves, Česko)

\$aOkresní knihovna (Mladá Boleslav, Česko)

\$aStátní vědecká knihovna (České Budějovice, Česko)

Muzea

Příklady:

\$aMuzeum skla a bižuterie (Jablonec nad Nisou, Česko)

\$aMěstské muzeum a galerie (Vodňany, Česko)

\$aNárodní muzeum (Praha, Česko)

\$aNárodní technické muzeum (Praha, Česko)

\$aMuzeum Podkrkonoší (Trutnov, Česko)

\$aOkresní muzeum (Jindřichův Hradec, Česko)

Nemocnice

Příklady:

\$aNemocnice (Blansko, Česko)

\$aNemocnice Na Františku (Praha, Česko)

\$aNemocnice "Rudolf a Stefanie" (Benešov, Česko)

\$aNemocnice s ambulantní částí (Kutná Hora, Česko)

\$aNemocnice s poliklinikou (Přerov, Česko)

\$aNemocnice s poliklinikou a léčebna dlouhodobě nemocných (Orlová, Česko)

Školy (základní, střední)

Příklady:

\$aGymnázium (Třebíč, Česko)

\$aAltalské gymnázium (Praha, Česko)

\$aStřední průmyslová škola stavební (Praha, Česko)

\$aStřední uměleckoprůmyslová škola sklářská (Kamenický Šenov, Česko)

\$aStátní jazyková škola (Olomouc, Česko)

\$aZákladní škola (Libáň, Česko)

\$aZákladní škola Jakuba Arbesa (Česká Lípa, Česko)

\$aZákladní škola Libušina ulice (Karlovy Vary, Česko)

Příklady převzatých jmen zahraničních korporací v selekčních údajích

Jména převzatých korporací jsou autoritní formy jmen těchto korporací (převzaté ze zahraničních databází), nelze je používat jako vzory pro vytváření analogických korporativních záhlaví v české katalogizační praxi.

Příklady:

\$aAbtei Prüm

\$aBiblioteca Apostolica Vaticana

\$aCastello di Stenicko (Itálie)

\$aCastello slevo (Bari, Itálie)

\$aFreie Universität Berlin

\$aKloster Aldersbach

\$aMonastero di Sant'Edigio (Itálie)

\$aMontecassino (klášter)

\$aMuseo Amparo (Puebla, Mexiko)

\$aMuseo Antropológico (Banco Central del Ecuador)

\$aMuseo Archeológico (Terracina, Itálie)

\$aMuseum der Hansestadt Greifswald

\$aMuseum for Textiles (Toronto, Ontario)

\$aMuzej M.I. Cvetajevov v Bol'sheve

\$aPantelejmonov monastýr (Athos, Řecko)

\$aPfarrkirche Sankt Thomas (Ellen, Německo)

\$aRossijskaja nacional'naja biblioteka

\$aSalem College (Salem, Západní Virginie)

\$aStädtische Galerie in Museum Folkwang

\$aUniversidad Autónoma Chaapingo

\$aUniversidad Nacional Autónoma de México

\$aUniversität Basel

\$aUniversity of Wisconsin

\$aWestminster Abbey

\$aZamek Ksiazat Pomorskich w Szczecinie

Na odlišné formy jmen se důsledně vytvářejí odkazy.

ZÁPIS JMEN KORPORACÍ VE JMENNÉM A VĚCNÉM ZPRACOVÁNÍ II.

Podřízené a související korporace zapsané v podřízeném vztahu

(AACR2R, 24.12.-24.16.)

Instrukce a typologie **podřízených korporací** uváděné v tomto pravidle AACR2R lze použít pro **zápis jmen českých korporací**.

Pro jména zahraničních korporací viz [Zápis jmen korporací ve jmenném a věcném zpracování I, bod Obecně](#).

Následující text obsahuje příklady zpřesňující zápis jmen českých korporací, které náležejí k jednotlivým typům uvedeným v tomto pravidle, ve formátu MARC 21, a to včetně složitějších příkladů podřízených a souvisejících korporací, vyžadujících použití kvalifikátorů.

Na odlišné formy jmen se vytvářejí odkazy.

Typ 1. Jméno, obsahující slovo, které jasně určuje, že korporace je částí jiného celku (např. odbor, oddělení, divize, sekce, katedra, pobočka, závod)

Příklady:

\$aNárodní knihovna České republiky.\$bOdbor zpracování fondů

\$aMěstská knihovna (Praha, Česko).\$bOdbor mimoškolního vzdělávání

\$aNárodní muzeum (Praha, Česko).\$bMineralogicko-petrologické oddělení

\$aUranový průmysl (firma).\$bZávod Nové Město na Moravě

Typ 2. Jméno, které obsahuje slovo, obvykle vyjadřující administrativní podřízenost (např. výbor, komise, diecéze) za předpokladu, že jméno nadřízené korporace je nezbytné pro identifikaci podřízené korporace

Příklad:

**\$aUNICEF*.\$bČeský výbor*

Poznámka: **Vzhledem k tomu, že neexistuje obecně používaná ustálená česká podoba jména, postupuje se v případě vstupního prvku jako u zahraniční korporace – jméno se ověřuje v souboru autorit Kongresové knihovny (LC Names).*

Příklady:

\$aKatolická církev.\$bArcidiecéze olomoucká

\$aČeská strana sociálně demokratická.\$bVýkonný výbor pro Prahu 8

\$aObčanská demokratická strana.\$bOlomoucké regionální sdružení
\$aObčanská demokratická strana.\$bOblastní sdružení (Šumperk, Česko)

Typ 3. Jméno, které je obecnou charakteristikou, nebo je pouze geografickým, chronologickým, číselným nebo písmenným vyjádřením podřízenosti vůči mateřské korporaci

Příklady:

\$aUniverzita Karlova.\$bLékařská fakulta, 1.\$bInterní klinika, III.
\$aVšeobecná fakultní nemocnice (Praha, Česko).\$bInterní klinika, II.
\$aČeský rybářský svaz.\$bJihočeský územní výbor (Boršov nad Vltavou, Česko)

Typ 4. Jméno, které nevyjadřuje, že jde o korporaci (např. umělecké sbírky)

Příklady:

\$aNárodní galerie (Praha, Česko).\$bGrafická sbírka
\$aNárodní galerie (Praha, Česko).\$bSbírka moderního a současného umění
\$aNárodní divadlo v Praze.\$bBalet
\$aNárodní divadlo v Brně.\$bOpera

Typ 5. Jméno univerzitní fakulty, školy, katedry, univerzitní koleje, laboratoře atd., které pouze označuje určité studijní oblasti

Poznámka: Jméno fakulty či katedry bude začínat *přídavným jménem*, např. Filozofická fakulta apod.; výjimkou je jméno fakulty či katedry, jehož součástí je podstatné jméno v druhém pádě, např. Fakulta sociálních věd, katedra biologie.

Příklady:

\$aUniverzita Karlova.\$bFakulta sociálních věd
\$aUniverzita Karlova.\$bPřírodovědecká fakulta.\$bKatedra biologie
\$aSlezská univerzita.\$bObchodně podnikatelská fakulta

Typ 6. Jméno, které obsahuje celé jméno nadřízené korporace nebo příbuzné korporace

Příklady:

\$aNárodní muzeum (Praha, Česko).\$bKnihovna
\$aNárodní muzeum (Praha, Česko).\$bArchiv
\$aPražský hrad.\$bObrazárna
\$aPressfoto.\$bArchiv
\$aUniverzita Karlova.\$bGrantová rada
\$aVysoká škola ekonomická v Praze.\$bCentrum knihovnických a informačních služeb

ALE,

pro korporace, které nepatří do některého z typů v pravidle 24.13 a které **neobsahují výrazy podřízenosti, mají nezaměnitelná jména**, jejichž další výskyt není pravděpodobný, se korporativní záhlaví vytvářejí **přímo pod jejich vlastními jmény**.

Příklady:

\$aNáprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur (Praha, Česko)

nikoli

\$aNárodní muzeum (Praha, Česko).\$bNáprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

ani

\$aNáprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur (Národní muzeum : Praha, Česko)

\$aMahenovo divadlo

nikoli

\$aNárodní divadlo v Brně.\$bMahenovo divadlo

ani

\$aMahenovo divadlo (Národní divadlo v Brně)

Podobné příklady:

\$aStavovské divadlo

\$aPamátník Františka Palackého a Františka Ladislava Riegra (Praha, Česko)

\$aDům u Zlatého Prstenu (Praha, Česko)

\$aPamětní síň Alfonse Muchy (Ivančice, Česko)

Pouze pro oblast vědeckých ústavů Akademie věd České republiky (a bývalé ČSAV) se používá zápis s kvalifikátorem instituce (AACR2R 24.4C5).

Příklady:

\$aHistorický ústav (Akademie věd ČR)

\$aArcheologický ústav (Akademie věd ČR : Praha, Česko)

\$aArcheologický ústav (Akademie věd ČR : Brno, Česko)

\$aEkonomický ústav (Československá akademie věd)

Poznámka:

Vzhledem ke **specifické struktuře Akademie věd České republiky** jsou pro ni typicky podřízenými složkami pouze pracoviště, která Akademie věd považuje za servisní, tj. např. knihovna, kancelář Akademie věd, katedra jazyků apod. (viz typ 1).

Pokud je Akademie věd České republiky uvedena ve vstupním prvku, jméno Česká republika se zapisuje v nezkrácené podobě; zkratka ČR ve jménu Akademie věd České republiky se použije jen tehdy, je-li toto jméno použito jako kvalifikátor.

Vzhledem ke specifičnosti postavení Slovenské akademie věd (SAV) v našem kulturním prostředí doporučujeme při tvorbě záhlaví pro jednotlivé ústavy SAV respektovat způsob zápisu Slovenské národní knihovny, která se rozhodla zapisovat ústavy SAV jednotně jako

podřízené korporace (tj. SAV je uvedena ve vstupním prvku a v další části záhlaví je příslušný ústav):

Např.: \$aSlovenská akadémia vied.\$bHistorický ústav

Pro ostatní varianty se vytvoří odkazy. Povinně se bude uvádět odkaz na formu, která platí pro zápis českých ústavů:

Např.: \$aHistorický ústav (Slovenská akadémia vied)

U vědeckých ústavů dalších zahraničních akademií věd se postupuje stejně jako u ostatních zahraničních korporací - tj. nejprve ověřit formu jména v LC Names, pokud to nebude možné, zvolit formu uvedenou v publikaci a na ostatní formy jména vytvořit odkazy.

Povinně se ke jménu korporace vytvoří **odkaz ve formě, která platí pro české ústavy**, tj. příslušný ústav bude uveden ve vstupním prvku a akademie věd se uvede jako kvalifikátor:

Např.: \$aInstytut historii (Polska akademia nauk)

Této variantě se dává přednost i v případě katalogizátorových pochybností.

Podzáhlaví zapsané přímo nebo nepřímo

(24.14, AACR2R)

Definice pojmu "podzáhlaví" ve Slovníku termínů v českém překladu AACR2R je doslovným překladem definice v původním vydání AACR2R: "Podzáhlaví je další část korporativního záhlaví, jiná než hlavní záhlaví". Správná česká definice zní: Podzáhlaví je další část korporativního záhlaví, jiná než vstupní prvek korporativního záhlaví.

Podzáhlaví zapsané přímo (tzn. vynechají se jména mezičlanků v hierarchické struktuře):
\$aNárodní knihovna České republiky.\$bOddělení věcného zpracování

Podzáhlaví zapsané nepřímo:

\$aUniverzita Karlova.\$bMatematicko-fyzikální fakulta.\$bKatedra tělesné výchovy
\$aUniverzita Karlova.\$bPřírodovědecká fakulta.\$bKatedra tělesné výchovy

Státní orgány/organizace a státní činitelé

(24.17.-24.26. AACR2R)

Tato část interpretuje pravidla v kapitolách, které se zabývají formou zápisu záhlaví v případě korporací uplatňujících pravomoc určitého státního či správního celku. Pravidla AACR2R uvádějí typologii a příklady korporací, které odpovídají zejména anglo-americké praxi a nemohou tedy být dostatečně návodné pro rozhodnutí o podobě záhlaví českých korporací. Následující interpretace by měly katalogizátorům pomoci rozhodnout, které **české korporace** budou **zapisovány pod jurisdikcí**.

Státní organizace zapsané v podřízeném vztahu ke jménu státního/správního celku
(AACR2R, 24.18)

Pro správný zápis státního/správního celku se rozlišuje **systém státní správy** a **systém samosprávy**, přičemž státní správa a samospráva se pojímají jako státní/správní celky s jurisdikcemi (ve smyslu definice uvedené v pravidle 24.3E).

a) organizace, patřící do systému státní správy

Příklad:

\$aČesko.\$bNejvyšší soud

b) organizace, patřící do systému samosprávy (s jurisdikcemi pro určitou zemi, kraj, okres, obec)

se zapisují **pod jménem správního celku**, který uplatňuje jurisdikce pro určitou zemi, kraj, okres, obec.

Jména územně-správních celků v ČR na nižší, než státní úrovni je třeba vždy zpřesnit kvalifikátorem/kvalifikátory, které jsou součástí vstupního prvku.

Příklady:

\$aPardubický kraj (Česko : 2000-).\$bKrajský úřad

\$aStředočeský kraj (Česko : 2000-).\$bKrajský úřad

\$aZlínský kraj (Česko : 2000-).\$bKrajský úřad

\$aZlín (Česko : okres : 1960-).\$bOkresní úřad

\$aZlín (Česko).\$bMěstský úřad

\$aHolešov (Česko).\$bMěstský úřad

Poznámka (platí pro jmenné zpracování dokumentů):

Správní předpisy, nařízení, vyhlášky apod. vydávané na nižší než celostátní úrovni (AACR2R, 21.32A1.) se nepopisují jako zákony (tj. pouze pod jurisdikcí), ale korporativní záhlaví se v těchto případech vytváří pro původce dokumentu.

Příklady:

\$aPlzeňský kraj (Česko : 2000-).\$bKrajský úřad

\$aBenešov (Česko).\$bMěstský úřad

Jméno korporace se zapíše **v podřízeném vztahu ke jménu státního/správního celku** v případě, pokud náleží k jednomu či více **následujícím typům korporací** (některé typy korporací platí pouze pro jména zahraničních institucí, v systému české státní správy a samosprávy se pro ně obtížně hledají analogické příklady – viz typ 1, 3, 4):

Typ 1. Organizace se jménem obsahujícím slovo, které jasně určuje, že organizace je částí jiného celku (např. odbor, oddělení, divize, sekce, pobočka)

V české praxi zatím nebyl nalezen příklad (podle AACR2R se jedná o instituce se jménem např. "Division of Wildlife Services" - viz příklady na s. 465 AACR2R).

Typ 2. Organizace se jménem obsahujícím slovo, které obvykle vyjadřuje administrativní podřízenost v terminologii, týkající se státní správy/samosprávy (např. výbor, komise, úřad), za předpokladu, že je třeba jméno státu/správního celku uvést pro identifikaci organizace.

Pro českou státní správu/samosprávu do tohoto typu korporací patří Úřad vlády, krajské, okresní, městské, obecní úřady, celní úřady, finanční úřady, katastrální úřady, úřady práce apod.

a) korporace v systému státní správy

Příklady:

\$aČesko.\$bÚřad vlády

**\$aČesko.\$bFinanční úřad Děčín*

**\$aČesko.\$bÚřad práce v Benešově*

**\$aČesko.\$bKatastrální úřad Plzeň-město*

* Ze struktury záhlaví byly vynechány vyšší hierarchické složky (instituce státní správy s krajskou/okresní působností – viz příklady jmen korporací pod bodem „Podzáhlaví zapsané přímo nebo nepřímo“).

Pokud korporace má jedinečný název začínající geografickým jménem, zapisuje se jako samostatná korporace.

Příklady:

\$aČeský statistický úřad

\$aČeský úřad zeměměřičský a kartografický

\$aČeský báňský úřad

\$aČeská komise pro vědecké hodnosti

b) korporace v systému samosprávy

Příklady:

\$aPardubice (Česko : okres : 1960-).\$bOkresní úřad

\$aKladno (Česko).\$bMěstský úřad

Typ 3. Organizace se jménem, vyjadřujícím obecnou charakteristiku nebo pouze geografické, chronologické číselné nebo písmenné označení složky státní moci či jedné z jejích organizací zapsaných v podřízeném vztahu.

V české praxi zatím nebyl nalezen příklad (podle AACR2R se jedná o instituce se jménem např. "General Services Administration, Region 5" - viz příklady na s. 466 AACR2R).

Typ 4. Organizace se jménem, které nevyjadřuje, že jde o korporaci a neobsahuje jméno státního/správního celku.

V české praxi zatím nebyl nalezen příklad (podle AACR2R se jedná o instituce se jménem např. "Research and Analysis" - viz příklady na s. 466-467 AACR2R).

Typ 5. Ministerstvo

Příklady:

\$aČesko.\$bMinisterstvo kultury

\$aČeskoslovensko.\$bMinisterstvo financí

\$aČesko.\$bMinisterstvo obrany.\$bHlavní úřad civilní obrany

\$aRakousko.\$bBundesministerium für Land- und Forstwirtschaft

Typ 6. Zákonodárny orgán

Příklady:

\$aČesko.\$bParlament

\$aČesko.\$bParlament.\$bPoslanecká sněmovna

\$aČesko.\$bParlament.\$bSenát

Typ 7. Soud

Příklady:

\$aČesko.\$bNejvyšší soud

\$aČesko.\$bÚstavní soud

\$aČesko.\$bOkresní soud (Benešov, Česko)

\$aČesko.\$bObvodní soud pro Prahu 7

\$aČesko.\$bMěstský soud (Praha, Česko)

Typ 8. Hlavní složky ozbrojených sil státu

Příklady:

\$aČesko.\$bArmáda

\$aČesko.\$bArmáda.\$bGenerální štáb
\$aČesko.\$bArmáda.\$bVzdušné síly
\$aČesko.\$bArmáda.\$bVojenská zpravodajská služba
\$aČesko.\$bArmáda.\$bVojenská policie
\$aČesko.\$bArmáda.\$bMechanizovaná brigáda, 7.
\$aČesko.\$bArmáda.\$bVýcviková základna mírových sil
\$aČesko.\$bArmáda.\$bVelitelství logistiky.\$bÚstřední základna elektroniky
\$aČeskoslovensko.\$bArmáda.\$bLetectvo
\$aČeskoslovensko.\$bArmáda.\$bStíhací bombardovací letecký pluk, 30.

Typ 9. Hlava státu nebo hlava státního/správního celku

Příklad:

\$aČesko.\$bPrezident (1993-2003 : Havel)

Ale u předsedů vlády, parlamentu, u primátorů apod. se neuvádí se data ani jméno
(AACR2R, 24.20.).

Příklad:

\$aČesko.\$bPředseda vlády

Poznámka (platí pro věcné zpracování):

Věcní katalogizátoři zapisují **jméno hlavy státu nebo hlavy státního/správního celku** přímo **jako osobní jméno**, např. Havel, Václav, 1936-, nikoli jako korporativní záhlaví.

Typ 10. Velvyslanectví, konzuláty atd.

Příklady:

\$aČesko.\$bVelvyslanectví (Rakousko)

\$aRakousko.\$bBotschaft (Česko)

Typ 11. Delegace v mezinárodním nebo mezivládním orgánu

Příklad:

\$aČesko.\$bStálá mise při Evropských společenstvích

Podzáhlaví zapsané přímo nebo nepřímo

(AACR2R, 24.19)

Definice „podzáhlaví“: Podzáhlaví je další část korporativního záhlaví, jiná než vstupní prvek korporativního záhlaví. (Původní definice pojmu "podzáhlaví" ve Slovníku termínů v českém překladu AACR2R je doslovným překladem definice v původním vydání AACR2R: "Podzáhlaví je další část korporativního záhlaví, jiná než hlavní záhlaví").

Ze struktury záhlaví lze vynechat některé hierarchické složky (analogicky k pravidlu 24.14. AACR2R).

Podzáhlaví zapsané nepřímo

Příklady:

\$aČesko.\$bMinisterstvo kultury.\$bOdbor literatury a knihoven
\$aČesko.\$bMinisterstvo vnitra.\$bOdbor tisku a public relation

Podzáhlaví zapsané přímo

(tj. vynechají se jména mezičlánků v hierarchické struktuře)

Příklady:

**\$aČesko.\$bPolicie*
**\$aČesko.\$bPolicie.\$bÚřad vyšetřování Středočeského kraje*
**\$aČesko.\$bSpráva Policie ČR hl. m. Prahy*
**\$aČesko.\$bSpráva Policie ČR Jihočeského kraje*
**\$aČesko.\$bSlužba kriminální policie pro Prahu 5*

ale

\$aProstějov (Česko.)\$bMěstská policie
\$aBrno (Česko.)\$bMěstská policie.\$bJízdní hlídka
**\$aČesko.\$bHasičský záchranný sbor*
**\$aČesko.\$bHasičský záchranný sbor Středočeského kraje*

ale

\$aSbor dobrovolných hasičů (Broumy, Česko)
***\$aČesko.\$bGenerální ředitelství cel*
****\$aČesko.\$bCelní úřad Písek*

Ze struktury záhlaví byla **vynechána vyšší hierarchická složka, v tomto případě *Ministerstvo vnitra* – uvedená podřízená složka je dostatečně identifikována.*
***Ze struktury záhlaví byla **vynechána vyšší hierarchická složka**, v tomto případě *Ministerstvo financí* – uvedená podřízená složka je dostatečně identifikována.*
****Ze struktury záhlaví byly **vynechány vyšší hierarchické složky**, v tomto případě *Ministerstvo financí* a *Generální ředitelství cel* – uvedená podřízená složka je dostatečně identifikována, součástí podřízené složky je jméno sídla úřadu.*

Další příklady:

*** \$aČesko.\$bVězeňská služba*
**** \$aČesko.\$bVěznice Heřmanice*
**** \$aČesko.\$bVazební věznice Praha-Ruzyně*

***Ze struktury záhlaví byla **vynechána vyšší hierarchická složka**, v tomto případě *Ministerstvo spravedlnosti* – uvedená podřízená složka je dostatečně identifikována.*
**** Ze struktury záhlaví jsou **vynechány dvě vyšší hierarchické složky**, v tomto případě *Ministerstvo spravedlnosti* a *Vězeňská služba* – uvedená podřízená složka je dostatečně identifikována.*

Pro korporace, které nepatří do některého z typů korporací zapisovaných v podřízenosti (AACR2R 24.18) a které neobsahují výrazy vyjadřující podřízenost, mají

nezaměnitelná jména, jejichž další výskyt není pravděpodobný, se **korporativní záhlaví vytváří přímo pod jejich vlastními jmény.**

Příklady:

\$aMuzeum Policie (Praha, Česko)

\$aPolicejní akademie České republiky

+\$aStátní oblastní archiv v Litoměřicích

+\$aStátní okresní archiv Český Krumlov

+pro archivy se povinně vytvářejí odkazy na formu těchto jmen pod jurisdikci

Pro odlišné formy jmen korporací se vytvářejí odkazy.

ZÁPIS JMEN KORPORACÍ VE JMENNÉM A VĚCNÉM ZPRACOVÁNÍ III.

Jména budov/objektů

Korporativní záhlaví pro jména českých kostelů, katedrál, klášterů, opatství, chrámů, mešit, synagog atd. (AACR2R, 24.3G, pro použití kvalifikátorů 24.10.).

Užívá se konvenční jméno. Při jeho volbě lze vycházet z formy, kterou korporace uvádějí ve své prezentaci na web stránkách nebo z forem nalezených v popisovaném dokumentu.

a) Kláštery

Příklady:

\$aZlatá Koruna (klášter)

\$aRosa coeli (klášter)

\$aPorta coeli (klášter)

(Kvalifikátor doplněn vzhledem k charakteru jména ve vstupním prvku, které jednoznačně nevypovídá o tom, že jde o klášter.)

\$aStrahovský klášter

\$aBřevnovský klášter

\$aVelehradský klášter

\$aKlášter na Slovanech-Emauzy

Pokud není konvenční jméno zjistitelné, ani nelze použít možností pro volbu variantního jména (AACR2R, 24.3G), zapíše se **ve vstupním prvku jméno uvedené v publikaci** a vytvoří se **povinný odkaz s kvalifikátorem místa**, přičemž lze použít dva možné způsoby:

- 1) **ve vstupním prvku se doplní jméno řádu**, je-li zjistitelné, a doplní se **kvalifikátor místa**

Příklad:

\$aKlášter cisterciáků (Osek, Česko)

- 2) nelze-li objekt ve vstupním prvku doplnit vhodným označením, zapíše se **pouze obecný výraz**, a doplní se **kvalifikátor místa**

Příklad:

\$aKlášter (Kladno, Česko)

b) Kostely

Používá se **formalizovaná podoba** ve vstupním prvku ve tvaru *\$aKostel*, a připojí se **jméno osoby/osob, které/kterým je kostel zasvěcen**.

Upouští se od specifikace adjektivy jako votivní, poutní, děkanský, farní atd. **Pro** název **chrám** se užívá **rovněž** formalizované podoby *\$aKostel*

Příklad:

\$aKostel Matky Boží Panny Marie (Okříšky, Česko)

V případě výskytu **více korporací totožného názvu v jedné obci** uvádíme v kvalifikátoru i **část obce**, popř. i ulici:

Příklady:

\$aKostel sv. Mikuláše (Malá Strana, Praha, Česko)

\$aKostel sv. Mikuláše (Staré Město, Praha, Česko)

Pro specifické druhy kostelů – katedrály a baziliky se toto pojmenování používá ve vstupním prvku:

Příklady:

\$aKatedrála sv. Štěpána (Litoměřice, Česko)

\$aBazilika Nanebevzetí Panny Marie (Hostýn, Česko)

c) Hrad, zámky

Obecný termín **hrad**, se uvádí v obecném kvalifikátoru.

Příklady:

\$aNáchod (zámek)

\$aŠpilberk (hrad)

Povinně se **vytváří hromadný odkaz**, např.: *Zámek (hrad) hledej pod geografickým jménem.*

d) Koncentrační tábory

Obecný termín **koncentrační tábor** se uvádí v obecném kvalifikátoru.

Příklad:

\$aTerezín (koncentrační tábor)

e) Letiště

Obecný termín letiště se uvádí ve vstupním prvku jako součást záhlaví:

Příklady:

\$aLetiště Praha-Ruzyně

\$aLetiště Brno-Tuřany

Vytvoří se **povinný odkaz s obecným kvalifikátorem**.

Příklady:

\$aPraha-Ruzyně (letiště)

\$aBrno-Tuřany (letiště)

f) Nádraží

Ve vstupním prvku se uvádí vlastní jméno nádraží. Obecný termín nádraží (železniční, autobusové) se v případě potřeby uvádí v obecném kvalifikátoru (neužívá se termín zastávka nebo stanice):

Příklady:

\$aPraha-Masarykovo nádraží

\$aPraha-Libeň (železniční nádraží)

\$aVelké Karlovice zastávka (železniční nádraží)

Korporace v podřízeném vztahu a související korporace

Korporace, které jsou **částí objektu**: *kaple, sály, obrazárny* atd. se zapisují v této podobě:

Příklady:

\$aČeský Krumlov (zámek).\$bMaškarní sál

\$aKatedrála sv. Víta (Praha, Česko).\$bSvatováclavská kaple

Korporace, které **nejsou zaměnitelné s jinými** a u nichž je **lokace součástí jejich jména**, se zapisují v této podobě:

Příklad:

\$aPražský hrad.\$bVladislavský sál